

УДК 37.091.3
ББК 74.202.5
ПЗ2

Автори-укладачі:

Пільтяй Н. Д., вихователь групи продовженого дня
навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 3 — колегіум»
Смілянської міської ради Черкаської області;
Жиганюк Н. А., учитель початкових класів
навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 3 — колегіум»
Смілянської міської ради Черкаської області.

Рецензенти:

Руденко В. Б., завідувач методичного кабінету відділу освіти
виконавчого комітету Смілянської міської ради;
Сигида С. В., методист методичного кабінету відділу освіти
виконавчого комітету Смілянської міської ради.

Пільтяй Н. Д., Жиганюк Н. А.

ПЗ2 У другу половину дня. Методичний посібник для вихователів груп продовженого дня. — Х. : Вид. група «Основа», 2016. — 155, [5] с. — (Серія «Вихователю ГПД»).

ISBN 978-617-00-2744-3

Посібник висвітлює особливості організації педагогічного процесу в групі продовженого дня (початкова школа). Матеріал подано за блок-схемами: «Самопідготовка — обов'язкове заняття у групі продовженого дня», «Організація дозвілля молодших школярів», «Використання здоров'язбережувальних технологій у групі продовженого дня», «Виховна робота як засіб формування світогляду учнів початкових класів».

До уваги вихователів ГПД пропонуються методичні та дидактичні матеріали з цих тем.

Для практичного використання у роботі вихователями груп продовженого дня.

УДК 37.091.3
ББК 74.202.5

ISBN 978-617-00-2744-3

© Пільтяй Н. Д., Жиганюк Н. А., 2016
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
САМОПІДГОТОВКА — ОBOB'ЯЗКОВЕ ЗАНЯТТЯ	
У ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ	6
Структурні етапи самопідготовки	7
Вимоги до організації та проведення самопідготовки.....	9
Проведення самопідготовки у вигляді сюжетно-рольової гри	19
Проектна діяльність як форма організації самопідготовки	21
ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯЮ ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ	26
Дидактичний матеріал для використання під час годин милування природою	40
Екскурсія в природу	62
Дослідницький проект «Розвідка осінніх прикмет» (3-й клас)	65
ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
У ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ	68
1-й клас.....	75
2-й клас.....	78
3-й клас.....	81
4-й клас.....	85
Спортивна година «Зимові витинанки».....	87
Фізкультурно-оздоровче свято «Спорт для всіх»	90
Свято-розвага «Ростемо здоровими!»	93
Спортивне свято «Козацькі розваги»	96
ВИХОВНА РОБОТА У ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ	
ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СВИТОГЛЯДУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	100
Свято «Всі ми — це одна велика родина, що зветься йменням звучним Україна»	102
Година спілкування «Доброта врятує світ»	108

Свято-подорож «Екологічна мандрівка стежками природи»	113
Конкурс-гра «Вивчаємо, знаємо, перемагаємо»	122
Свято-розвага «Птахи взимку»	124
КВК «У гості до цариці Математики» (1-й клас)	130
Розважально-ігрова програма «Нумо, хлопці!»	132
Конкурсно-розважальна програма «Міс групи продовженого дня»	137
Родинне свято «Той, хто творить добро, творить саме життя!»	141
Проект «Тварини моєї родини»	150
 ЛІТЕРАТУРА	 156

ВСТУП

У зв'язку з постійною зайнятістю батьків, більш раннім початком навчання дитини у школі (з 6-ти років), освітніми завданнями, що постають перед сучасною школою, організація груп продовженого дня останнім часом набуває особливого значення. І це не дивно, адже перебування дітей у другій половині дня на групі продовженого дня дає можливість маленьким школярам закріпити здобуті знання, розвинути свої творчі, інтелектуальні та організаторські здібності, добре відпочити, набратися нових сил під час денного сну, поспілкуватися з однолітками, зміцнити фізичне та психічне здоров'я.

Уся робота групи продовженого дня підпорядкована режиму дня, що забезпечує рухову активність, чергування різних за видами діяльності занять з активним відпочинком. Саме такі умови організації групи продовженого дня сприяють збереженню високої та стійкої працездатності маленьких учнів.

Робота у групі продовженого дня потребує високого рівня професійної підготовки педагога. Багато вихователів відчують значні труднощі в організації діяльності групи продовженого дня, недооцінюють можливості, що надає режим продовженого дня, у підвищенні ефективності навчально-виховного процесу.

Заплановані матеріали допоможуть вихователям ГПД побудувати навчальну та виховну діяльність для розвитку творчих та інтелектуальних здібностей учнів на високому професійному рівні; зміцнити фізичне та психічне здоров'я дітей; підвищити рівень успішності та відрізнанити відпочинок маленьких школярів.

САМОПІДГОТОВКА — ОБОВ'ЯЗКОВЕ ЗАНЯТТЯ У ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ

▣ ОРГАНІЗАЦІЯ САМОПІДГОТОВКИ ТА ОСНОВНІ ВИМОГИ ЩОДО ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ

Продовженням навчальної діяльності учнів на уроках є самопідготовка. Це час, відведений на виконання домашніх завдань. Підготовка домашніх завдань є важливою складовою навчання й визначається у педагогіці як самостійна навчальна діяльність учнів за завданням учителя.

Організація та проведення самопідготовки — важливий елемент педагогічного процесу, спрямований на розвиток самостійної діяльності учнів. Під час самопідготовки органічно поєднуються освітня й виховна мета. У ній міститься значний виховний потенціал: розвиток в учнів навичок самостійної праці, уміння самостійно здобувати нові знання, працювати з підручником, довідковою та іншою літературою.

Самопідготовка — це форма самостійної навчальної діяльності, диференційована за змістом і характером контактів із педагогом, що передбачає виконання завдань; закріплення вмій та навичок, набутих на уроках; поглиблення знань з окремих предметів.

Самопідготовка — це важливий етап процесу навчання, на якому необхідно формувати в учнів навички самостійності, активності, позитивної мотивації до навчання, розвивати пізнавальні якості, виховувати культуру розумової праці, самоорганізацію та самоконтроль.

Самопідготовка — це педагогічно скерована самостійна пізнавальна діяльність учнів, яка має свої структурні етапи: підготовка до роботи; самостійне навчання; підбиття підсумків.

■ СТРУКТУРНІ ЕТАПИ САМОПІДГОТОВКИ

I. ПІДГОТОВКА ДО РОБОТИ

1. Організаційний момент

Підготовча частина, що передбачає створення умов для роботи: санітарно-гігієнічні умови класу, підготовка робочого місця учнів.

2. Інтерактивне спілкування

(корекційне, інформативно-пізнавальне)

Повторення теоретичного матеріалу, необхідного для виконання домашнього завдання.

Оскільки на це відведений незначний проміжок часу, доцільними будуть інтерактивні або ігрові форми організації спілкування (наприклад: «Мозковий штурм», «Незакінчене речення» (для повторення теоретичного матеріалу), «Бліцопитування» (для перевірки табличного додавання й віднімання, множення й ділення), «Я задумала число» (для перевірки невідомих компонентів дій додавання, віднімання, множення та ділення)).

3. Постановка мети діяльності учнів:

- 1) чіткий інструктаж з питань організації та проведення самостійної роботи;
- 2) підготовка учнів до самостійної роботи, де молодші школярі разом з вихователем:
 - визначають послідовність виконання домашніх завдань;
 - усвідомлюють зміст заданого;
 - виділяють головне у роботі;
 - визначають час, відведений для підготовки уроків (здійснюють хронометраж — розподіл навчального часу, протягом якого необхідно підготуватися до кожного предмету);
 - отримують від вихователя та інших учнів консультації про необхідні дидактичні матеріали, посібники тощо;
 - призначають учнів-консультантів;
 - складають план самостійної роботи.

Підготовчий етап триває не більше ніж 5–10 хв.

II. САМОСТІЙНА РОБОТА ШКОЛЯРІВ

Самостійна робота школярів — основний структурний елемент самопідготовки. Використовуючи різні прийоми, вихователь повинен підтримувати готовність дітей до особистих зусиль, створити обстановку для поглибленого виконання завдань.

Необхідно пам'ятати! Витрата часу на виконання домашніх завдань не може перевищувати у 2-му класі — 45 хв, у 3-му класі — 1 год 10 хв, у 4-му класі — 1 год 30 хв.

Етапи самостійної роботи

1. Спільне завдання для всього класу.
2. Індивідуальні завдання.
3. Самостійна робота учнів:
 - 1) раціональне використання часу;
 - 2) культура розумової праці;
 - 3) дисципліна;
 - 4) поєднання фронтальної, групової, індивідуальної роботи.

Важливо, щоб діти знали, скільки часу відведено на виконання усних та письмових завдань. Тому в класі доречно мати годинник. Це допомагає педагогові та школярам раціонально використовувати кожну хвилину.

Важливо, щоб діти швидко і повністю включались у роботу. Вчасний початок виконання домашнього завдання — необхідна умова впливу на якість завдання. Уміння діяти послідовно, планувати цю послідовність — основний фактор успішності самопідготовки.

Особливої уваги вихователів під час виконання домашніх завдань в умовах роботи групи продовженого дня потребують діти з ослабленим здоров'ям та такі, які внаслідок індивідуальних і типологічних особливостей нервової системи не можуть виконувати завдання одночасно з іншими учнями. Таким дітям не рекомендується регламентувати час на виконання певних видів робіт, для них слід практикувати додатковий відпочинок.

ІІІ. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ РОБОТИ

Наприкінці самопідготовки вихователь підбиває короткий підсумок, у якому:

- відзначає позитивні сторони самостійної діяльності учнів під час виконання домашніх завдань і недоліки у роботі (за необхідності);
- виконані завдання (в окремих випадках) супроводжується усним оцінюванням;
- відзначаються старанно виконані завдання не тільки сильними учнями, але й тими, хто працював зі значним зусиллям та наполегливістю, обов'язково відзначається індивідуальний темп просування вихованців.

Підсумковий етап триває 3–5 хв.

■ ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Послідовність у роботі та єдність дій учителя і вихователя.
2. Ретельна підготовка вихователя до кожного заняття з дітьми (знання навчального матеріалу, а також методики роботи, підготовка необхідних посібників, добирання завдань для вихованців, які закінчили самопідготовку раніше за інших).
3. Єдність керівництва колективною самопідготовкою учнів та надання їм своєчасної індивідуалізованої допомоги з боку вихователя.
4. Проведення самопідготовки відповідно до режиму дня, після відпочинку дітей.

Самопідготовка — обов'язкове заняття дітей у групі продовженого дня. На ньому виконується тільки домашнє завдання. Під час роботи закріплюються знання, уміння і навички на практиці. Для результативності самопідготовки вихователь визначає певний порядок, якого дотримують обов'язково всі вихованці. Нормальний хід самопідготовки можливий у разі виконання організаційно-дисциплінарних, гігієнічних, дидактичних й виховних умов, зокрема:

- 1) обов'язковість щоденної самопідготовки;
- 2) раціональний розподіл часу;
- 3) забезпечення порядку на робочому місці; наявність усіх необхідних підручників, посібників, приладдя тощо;
- 4) визначення послідовності виконання домашніх завдань;
- 5) підбиття підсумку роботи наприкінці самопідготовки;
- 6) створення вихователем ситуації успіху.

Обов'язковим є дотримання кожним учнем правил заборони.

Правила заборони

Не можна:

- запізнюватися на заняття;
- неекономно витрачати час на роботу;
- порушувати тишу;
- відволікати увагу товаришів;
- виходити з класу, підводитися й рухатися тут без дозволу вихователя;
- займатися сторонніми справами;
- розмовляти з вихователем у повний голос;
- давати голосні консультації товаришам;
- ухилятися від виконання домашніх завдань або недобросовісно їх виконувати.

Вихователь групи продовженого дня, керуючись цими вимогами під час самопідготовки, зможе підтримувати порядок під час виконання домашніх завдань та впливати на їхній результат.

Результативність самопідготовки значною мірою залежить від уміння молодших школярів аналізувати хід і результати своєї роботи. Самоконтроль передбачає критичне ставлення до своєї праці, усвідомлення й виправлення помилок, виховує почуття обов'язку, відповідальності, сприяє вдосконаленню навичок розумової діяльності.

Вихователь повинен поступово ознайомлювати учнів із різними прийомами самоконтролю виконаної роботи:

- порівняй написане з текстом;
- порівняй написане з вивченим правилом;
- перевір написання за словником;
- перевір хід своїх міркувань за пам'яткою, алгоритмом, схемою тощо.

Наявність пам'яток на партах під час самопідготовки привчає учнів до самостійного їх використання. Така організація самопідготовки сприяє формуванню у молодших школярів навичок самостійності.

ПАМ'ЯТКИ ДЛЯ ДІТЕЙ З РОБОТИ НА САМОПІДГОТОВЦІ

★ Як слід працювати під час самопідготовки

1. Підготуй усе необхідне для роботи.
2. Прибери з робочого місця все зайве.
3. Навчальні посібники розклади у порядку виконання завдань.
4. Розпочавши роботу, не поспішай!
5. Не працюй до повної втоми.
6. Під час роботи не вживай їжу та напої.
7. Не відволікайся під час роботи.
8. Якщо щось не виходить, не хвилюйся, заспокойся та продовжуй працювати.

★ Правила виконання письмових робіт

1. Упорядкуй робоче місце, приготуй усе необхідне для роботи.
2. Сядь зручніше, як учать у школі.
3. Прочитай завдання. Які правила слід застосовувати у вправі? Згадай, якщо забув, прочитай у підручнику.
4. За потреби пригадай аналогічне завдання, виконане в класі під керівництвом учителя.
5. Виконуй, не поспішаючи.
6. Пиши, не кваплячись, але і не надто повільно. Не відволікайся сторонніми справами.

7. Якщо не розумієш змісту вправ, звернись по допомогу вихователя.
8. Окремі складні частини завдання не пиши в зошиті, а користуйся чернеткою.
9. Виконай вправу, перевір, охайно виправ помилки. Якщо брудно, то перепиши.
10. Коли бачиш, що потребуєш допомоги вчителя, не виконуй усього завдання. Виконуй те, що зрозуміло, а про незрозуміле запитай.

*** Як потрібно виконувати домашнє завдання з української мови**

1. Уважно прочитай завдання, уміщене перед вправою, і визнач, яким правилом користуватимешся під час його виконання.
2. За потреби, ще раз прочитай правило, наведи власні приклади до нього.
3. Виконуючи вправу, звіряй із правилом.
4. Перевір роботу, використовуючи підручник, таблицю, словник. Під час виконання вправи не забудь:
 - 1) уважно прочитати вимоги до неї;
 - 2) знайти і повторити правило, що допоможе виконати її;
 - 3) прочитати і виконати завдання, що наведено у підручнику;
 - 4) писати, диктуючи сам собі;
 - 5) перевірити записане за підручником;
 - 6) виправити помилки.

*** Як необхідно виконувати домашнє завдання з читання**

1. Прочитай текст, познач слова і вислови, значення яких не розумієш. Попрацюй над цими словами (прочитай кілька разів).
2. З'ясуй значення незрозумілих слів.
3. Прочитай текст повторно.
4. Дай відповіді на запитання, що містяться наприкінці тексту.

*** Як готувати домашнє завдання з природознавства**

1. Згадай без підручника, що було на уроці (про що розповідав учитель, які досліди демонстрував, які відеосюжети, малюнки переглядали, з якими географічними картами працювали).
2. Прочитай у підручнику завдання і запитання за темою уроку, дай, за можливості, на них відповіді.
3. Прочитай текст підручника.
4. Підготуйся усно відповідати за темою прочитаного:
 - 1) продумай план відповіді;
 - 2) розкажи матеріал за цим планом;

- 3) намагайся не тільки розповісти, але й підтверджує свої знання прикладами з дослідів, з прочитаного та з власного досвіду;
 - 4) розгорни підручник і перевір якість засвоєного матеріалу.
5. Виконай письмові завдання, якщо задавали.

★ Як потрібно розв'язувати задачі

1. Прочитай уважно умову задачі. Обміркуй її.
2. Прочитай повторно. Виділи основне для розв'язування.
3. Коротко запиши умову або виконай графічне зображення.
4. Подумай: що потрібно знати, щоб відповісти на питання задачі; що вже відомо з умови задачі, а що необхідно знайти.
5. Склади план розв'язання задачі (усно).
6. Розв'яжи задачу та перевір розв'язання.

★ Правила швидкого і міцного запам'ятовування

1. Під час заучування уривка з прози, цитати: прочитай і зрозумій зміст; прочитай повторно і, якщо уривок невеликий, спробуй відтворити його; великий текст розподіли на змістовні частини, читай і, закривши текст, перекажуй мовчки або вголос; перекажи кілька разів, стежачи за виразністю.
2. Заучуючи вірш, користуйся тими самими правилами, що і під час заучування прози. Читай виразно відразу. Якщо важко запам'ятовується, запиши текст, розподіли за змістом на частини. Читай, потім розповідай запам'ятовуючи, переходь від однієї частини до іншої.
3. Заучуючи правила, визначення, закони, з'ясує їх зміст, порівняй із відомими тобі правилами, визначеннями, добери приклад, читай повільно двічі-тричі, розкажи, зазираючи в книгу, а потім розкажи, не користуючись нею.

Для того щоб самопідготовка була ефективною, потрібно чітко розуміти, що вихователь — не вчитель, а самопідготовка — не урок. Тому вихователь використовує інші важелі впливу на вихованців, що є обов'язково гуманними.

Кожний вихователь групи продовженого дня може перевірити, чи правильно він організовує, проводить і керує самопідготовкою. Достатньо йому поспостерігати за такими показниками: інформованість, дисциплінованість, активність під час самопідготовки. А також стежити за успішністю своїх вихованців під час навчально-виховного процесу.

П РОЛЬ ВИХОВАТЕЛЯ В ЕФЕКТИВНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ

«Щоб дати учням іскринку знань, учителю потрібно ввібрати ціле море світла», — писав видатний педагог-практик В. О. Сухомлинський.

Від правильного розв'язання проблем організації та проведення самопідготовки багато в чому залежать якість знань, умінь, навичок, а також формування пізнавальної активності та самостійності учнів.

Сучасним вихователям слід створити сприятливі умови для занять; розвивати й удосконалювати вміння і навички самостійно працювати; поєднувати самостійну працю з раціональним використанням часу, відведеного на виконання домашніх завдань; привчати дітей до певного порядку виконання домашніх завдань залежно від предмета і змісту навчального матеріалу; організовувати різні види і форми занять; диференційовано контролювати роботу учнів; прищеплювати учням уміння і навички самостійної перевірки виконання завдань; сприяти розвитку творчої ініціативи й кмітливості у вихованців.

Для вихователя ГПД проведення самопідготовки — найважливіший час у режимі дня.

ЩО ПОВИНЕН ЗНАТИ І ВМІТИ ВИХОВАТЕЛЬ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ПРОВЕДЕННЯ САМОПІДГОТОВКИ

1. Мету й завдання самопідготовки.
2. Вимоги до організації самопідготовки.
3. Структуру самопідготовки та механізм побудови основних її компонентів.
4. Види діяльності учнів на кожному етапі самопідготовки та функції вихователя під час організації самостійної діяльності учнів на цих етапах.
5. Домашні завдання учнів.
6. Заздалегідь продумувати та мати у наявності необхідне обладнання (додаткову та довідкову літературу, словники, таблиці, мапи, різні посібники тощо).
7. Мати «методичну скриньку»:
 - пам'ятки та правила швидкого та міцного заучування напам'ять;
 - пам'ятки щодо самостійного виконання домашніх завдань;
 - пам'ятки щодо виконання письмових та усних завдань;
 - дидактичні ігри, тренінги;
 - пізнавально-розвивальні вправи;

- фізкультхвилинки;
 - релаксаційні вправи;
 - вправи для розвитку психічних процесів тощо.
8. Працювати над удосконаленням власної майстерності:
- тримати в полі зору кожного;
 - створювати спокійну, творчу атмосферу та позитивну налаштованість до навчального процесу;
 - заохочувати до взаємодопомоги;
 - підтримувати невпевнених, заохочувати відповідальних;
 - урахувати психологічний стан та настрої вихованців;
 - уміти бачити втомленість учнів;
 - застосовувати індивідуальну корекцію можливостей учнів (перерви, дозування завдань, перемикання уваги тощо).

★ Завдання вихователя з педагогічного керівництва самопідготовкою

1. Розширювати, закріплювати та систематизувати знання учнів, здобуті на уроці.
2. Застосовувати здобуті знання на практиці.
3. Формувати навички самостійної роботи.
4. Навчати вихованців планування власних дій, а також вибору раціональних прийомів виконання завдань.
5. Розвивати пізнавальні процеси учнів.
6. Навчати користуватися посібниками, словниками, додатковою та довідковою літературою.
7. Створювати умови для розвитку творчих здібностей учнів.
8. Формувати позитивне ставлення до навчання, необхідність та вміння своєчасно та в призначений строк виконувати домашні завдання.
9. Виховувати навички культури розумової праці, самоконтролю і самооцінювання, самоорганізації, самостійності, працелюбства, відповідальності, дисциплінованості.
10. Виховувати бережливе ставлення до шкільного та особистого майна.

★ Вимоги до педагогічного керівництва самопідготовкою

1. Створення необхідних умов для занять на самопідготовці, дотримання в порядку, зручному для користування, учнівських зошитів, підручників, навчальних посібників, словників, довідкової літератури, навчального приладдя, комплектів роздавального дидактичного матеріалу, інструктивних карток тощо.
2. Наявність щоденного плану виховної роботи.

3. Знання функцій вихователя під час організації самостійної діяльності учнів на кожному етапі самопідготовки.
4. Суворе дотримання санітарно-гігієнічних вимог (класні кімнати мають бути прибраними, провітреними) та побудова доцільного режиму дня учнів.
5. Глибоке і всебічне знання учнів, рівня їхньої загальноосвітньої підготовки, індивідуальних особливостей.
6. Урахування різних проявів психоневрологічних станів учнів, що позначаються на якості засвоєння навчального матеріалу під час виконання домашнього завдання.
7. Здійснення керівництва і надання своєчасної допомоги в організації самопідготовки учнів, навчання раціональних прийомів навчальної та розумової праці.
8. Дотримання принципу індивідуального підходу, що припускає диференціацію навчання в сполученні з дозуванням навчальних навантажень, адекватних можливостям кожної дитини, створення умов для переважно індивідуального темпу просування окремих учнів чи груп учнів.
9. Систематичний взаємозв'язок, співпраця і послідовність роботи вчителя, вихователя і психолога, що дає інформацію про результати навчальної діяльності учнів на самопідготовці, а також про індивідуальні темпи просування окремих учнів.
10. Формування навичок раціонального використання часу, відведеного для виконання завдань.
11. Застосування різноманітних видів і форм занять на самопідготовці.
12. Використання засобів заохочення дітей, які добре можуть упоратися з роботою у відведений час.
13. За необхідності — надання короткої перерви у роботі (індивідуально).
14. Надання певній групі учнів під час виконання домашніх завдань повної самостійності. Добрий результат дає наявність *групи довіри*. Педагог на початку самопідготовки може сказати, що сьогодні довіряє самостійно підготувати уроки на наступний день деяким учням, що він їм довіряє, сподівається на отримання ними гарних оцінок. Учні намагаються виправдати довіру вчителя. Але поспішати з цим не слід. Перед тим, як сказати учневі, що він входить до складу групи довіри, вихователь повинен упевнитися, що учень вміє працювати самостійно, що він опанував навички самоконтролю, уміє самостійно працювати з підручником, передати зміст прочитаного, заучувати правила, формули, знає, як підготуватися до твору та написати його. Контроль за

результатами навчальної діяльності учня вихователь здійснює під час відвідування уроків або змодельованих ситуацій перевірки на самопідготовки.

15. З учнями, які страждають різними видами неврологічних захворювань, спільний початок виконання завдань, що допоможе учневі включитися в навчальну діяльність.
16. Призначення учнів-консультантів.
17. Попередження втомлюваності учнів шляхом зміни видів навчально-пізнавальної діяльності (фізкультхвилинки, музичні паузи, «цікавинки» тощо).
18. Дотримання принципу гуманізму (створення ситуацій успіху, прояв співчуття до хворих, невпевнених у собі дітей; позитивні емоції, радість, співпраця, взаєморозуміння тощо).

Вихователі необхідно творчо поставитися до питання організації та проведення самопідготовки. Який порядок не був би заведений у процесі самопідготовки, якщо вихователь не буде самовдосконалюватися сам, застосовувати сучасні педагогічні технології, то бажаного результату він досягнути не зможе.

▣ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ САМОПІДГОТОВКИ У ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ

Сучасне суспільство потребує активної особистості, здатної ухвалювати відповідальні рішення, критично мислити, творчо розв'язувати проблеми, самореалізовуватися. Саме яскрава індивідуальність, неповторність унікального поєднання рис характеру робить людину Особистістю.

Пригадаємо, що індивідуальним у людини називають те особливе, що вирізняє її з-поміж інших людей, а індивідуальністю — яскраво виражену сукупність ознак, властивих окремій людині, закладених природою, або набутих нею в індивідуальному досвіді. Особливими можуть бути індивідуальні, вольові, моральні, соціальні та інші риси особистості. До індивідуальних особливостей належать своєрідність сприймання, мислення, пам'яті, уяви, інтересів, здібностей та ін. Вони значною мірою обумовлюють процес засвоєння знань, формування всіх якостей особистості.

Індивідуалізація навчання — це система засобів, що сприяє усвідомленню учнем своїх сильних та слабких сторін, можливостей щодо навчання; підтримці та розвитку самотутності з метою

самостійного вибору власних мотивів навчання. Індивідуалізація сприяє розвитку самосвідомості, самостійності й відповідальності.

Для постановки індивідуальних навчальних завдань необхідно вивчити загальний розумовий розвиток дитини: визначити рівень розвитку словникового запасу; особливості уваги (розподіл, переключення, обсяг, стійкість) та рівень розвитку довільних форм діяльності; з'ясувати швидкість сприймання, прояви самостійності та глибини мислення, наявність усвідомлення суджень, уміння аналізувати й узагальнювати.

Після вивчення вихователем типологічних та індивідуальних рис і можливостей учнів він розподіляє їх на такі групи:

1. Учні, які вміють працювати самостійно (з-поміж них призначають помічників-консультантів).
2. Учні, які ще не зовсім опанували навички самостійної роботи.
3. Учні, які зовсім не вміють самостійно працювати.

Для забезпечення навчання кожного учня в доступному йому темпі, потрібно оптимально поєднувати індивідуальну та колективну роботу учнів. Індивідуальну роботу слід проводити як із сильними, так і зі слабкими учнями. Основою роботи із сильними учнями має бути зміст навчального матеріалу, що постійно ускладнюється. Слід урахувати, що на їхню активність негативно діє одноманітність і стандартність у добиранні навчальних завдань. Індивідуальна робота зі слабкими учнями має ґрунтуватися на систематичному виявленні труднощів, з якими вони стикаються під час засвоєння знань, необхідно враховувати особливості їхнього сприймання, уважності, мовлення, пам'яті. Установлено, наприклад, що навіть слухове сприймання у слабких учнів спричиняє перевтому. Вона проявляється в їхньому відволіканні від основної роботи. Таким учням корисно чергувати завдання, що поєднували б слухове й зорове сприймання.

Самопідготовка — одна з найважливіших форм організації навчального процесу в групі продовженого дня — це обов'язкові щоденні заняття, на яких школярі самостійно виконують навчальні завдання у суворо відведений час під керівництвом педагога-вихователя.

Під час самопідготовки учнів початкових класів значну роль відіграє вихователь, адже діти тільки вчать, як потрібно працювати самостійно.

Важливо навчити дітей чітко й акуратно виконувати письмові завдання, самостійно й систематично працювати з книжкою, переклювати труднощі й доводити розпочату справу до кінця.